

Ugeskrift

for

Norske Landmænd,

udgivet af J. Schrøder.

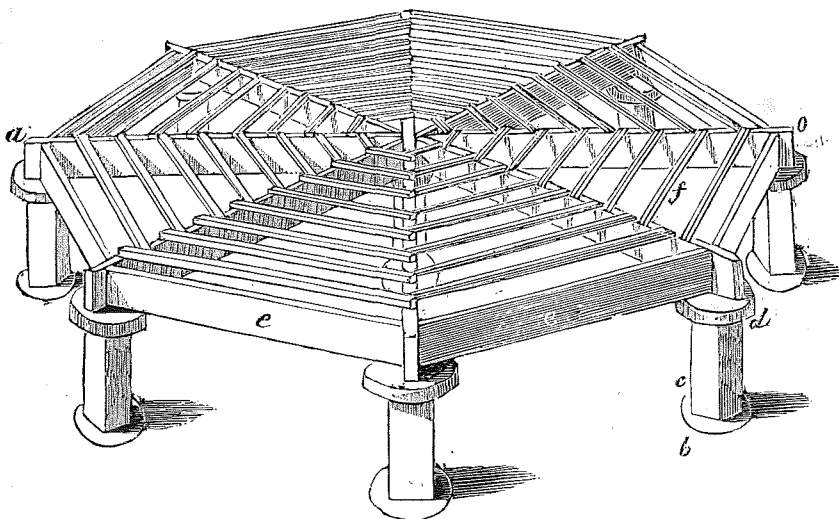
N° 37.

Tredagen den 11. September.

1857.

Kornets Skur og Indbjergning.

(Fortsættelse fra No 36).

En Kornstaks Fodstykke.

Hos os er det mere almindelig at trække Kornet paa Stov end at sætte det i Klov og af samtlige Tørringsmaader er nok Storingen for os den trykkeligste; thi i de fleste af vore køndyrkende Egne kunne vi ikke i Høsttiden regne paa saa drivende Veir og Vind, som England har. Om vi ogsaa favoriseres med varme Solstreif under Kornets Tørringstid, kan dog Varmen alene i de korte September og Oktoberdage ikke gjenstrænge Vaandene men kun tørre deres Nr og ydre Halm. Der maa Vind til, for at Søsterne kunne drives udaf det Midterste af Vaandene, og ved Størstætningen opfanges Vinden bedst. Her noiere at beskrive Fremgangsmaaden ved Storing kan vel neppe være nødvendigt, da saavel Enefing (at en enkelt Klod af Vaand spiddes paa Storen) som den egentlige Storing (at to og to Vaand fastbindes til Storen) er i almindeligt Brug.

Naar Halm og Kjerne har opnaaet den nødvendige Tørhed og Fasthed, skrider man til at indbjergne Kornet. Hos os opbevares det, saavidt vides, overalt i Lader, og denne Opbevarelsesmaade er af Udsædningen, som stakker, kjendte for den bedste. Desuagtet maa det interessere os at lære, hvordan Kornet hjerpes i Stakke, og det turde vel ikke være overflødig, om Begyndere med liden Kapital betænkte sig lidt mere, end hidtil skeet er, paa at nedlægge

deres Driftspenge i kostbare Lader, hvorved de vistnok have sørget vel for Kornet men med det samme skrindlagt de Refuser, som skulde skaffet hele Etablissementet Liv og Fremgang. Lad derfor Laderne staa ved sit Værd, de ere gode at have for den, der har Raad til at koste dem, men Stakkerne bør heller ikke foragtes og mindst af den, i hvis Haand Landeindommen ikke skal være et storartet Legetoi men et Middelet til en Families Opbold.

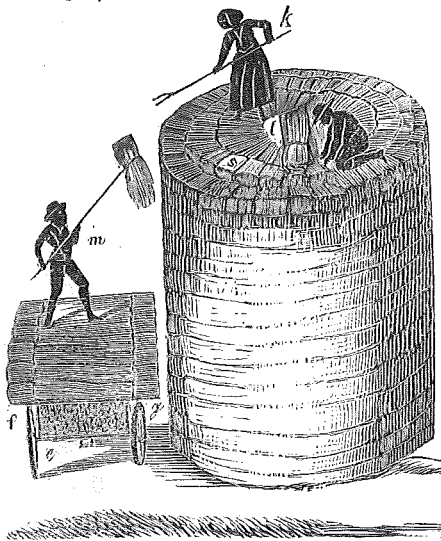
Da de fleste Stakke sættes paa selve Jorden, bør denne formes saaledes, at Regnvandet let rinder af og ikke gjør Skade paa Stakkenes Bund. Dette opnaaes ved at give Grunden Teigform. Teigens mindste Bredde kan bestemmes saaledes: Halm af almindelig Længde pakkes bedst i Stakke paa 15 Fods Diameter, og da 3 Fod er en meget liden Afstand mellem Stakke, der staa paa bare Jorden, saa bør Teigene ikke være af mindre Bredde end 18 Fod.

Stakkegaarden bør omringes med et stærkt Gjerde 4½ Fod høit, for at ikke Stakkerne, hvilket altfor ofte er Tilfældet, skulle gives til Pris for allehaand Dyr.

For at hindre Halmen for at blive vaad af Grunden og for at hindre Utoet fra at komme ind i Stakkerne er det dog bedst at sætte dem paa Stol eller Stotter. Disse Stotter gjøres helst og mest

Økonomist af Sten med en Træramme over. Rammen har Form af en Dvirkant og under dens Centrum og samtlige Hjørner sættes Støtter. Rammen bestaar af en Plank a a, se Figuren, 15 Fod lang og af andre $7\frac{1}{2}$ Fod lange 9 Tomr. høje og $2\frac{1}{2}$ Tomr. tykke, naar de gjøres af Eyr. Støtterne bestaa af en Sten b nedgravet i Glade med Grunden for at danne et solid Fundament for den opreistaaende Støtte c, 18 Tomr. høje og 8 Tomr. i Dvirkant. Ovenpaa stedsnavnte lægges en flad afrundet Sten eller Helle d mindst 2 Tomr. tyk. Den opreistaaende Sten nedsættes i Kalk baade med Grundstenen og Tællestenen. Samtlige disse Stenes Tøppe maa være indbyrdes vandrette. Ovenpaa disse lægges Plankestykkerne a a til hvis Øverkanter fastes med stærke Spiger Børene e e, ligeledes 9 Tom. høje og 2 Tomr. tykke. Mellemrummene mellem Plankerne fyldes op med Trælægter f f, der fastspigres paa Plankerne. Stakkestillingen gjøres med Hensigt af Støbejern, men naagtet de da ere smukkere, ere de samtidig langt dyrere og udsatte for at sonderbrydes, naar Vognene kreise ind paa dem.

Selve Stakken bygges saaledes. Et Par Baand sættes op mod hverandre paa Stakkefodens Centrum og et andet Par imod disse Sider. Andre Baand mod disse sættes i Rader rundt Centret med en sagte Hældning mod Fodens Omkreds, og saaledes at hver Rad stilles med Baandets halve Længde ovenpaa det indenforværende, indtil den hele Omkreds er fyldt. Derpaa eftersees det gjorte Arbejde, og hvor et Baand trykker for haardt paa et andet, skaffes det bedre Rum, og hvor det kjendes slakt puttes et Baand mere ind. Stakkefatteren beholder under Arbeidet Stakkens ydre Omkreds paa sin venstre Haand og lægger Baandene paa den indenforværende ydre Rad Stakken rundt, idet han lægger hvert Baand med Hænderne i Rummet mellem to Baand i den foregaaende Rad og trykker det ned med Knæerne, som fremstillet ved h. (Se nedenstaaende Figur).

En Kornstaks Bygning.

Naar den ydre Rad saaledes er lagt, gjøres en indvendig Rad, hvori Baandenes Rodende hvile

paa den udvendige Rads Baand, som ved i, hvorved de ydre Baand støttes i deres Plads og Stakkens Masse samtidig fyldes fast med Baand. Nogle faa Baand mere udfordres maasse til at danne en inderste Rad for at Hjertet af Stakken kan blive høiest. Det er af overordentlig Vigtighed for en Stak, at dens Centrum er godt fyldt med Baand, da det er Midtbaandene, som holde de udenforliggende paa deres Plads i Cirkelen med Hældning nedad fra Centret til Omkredsen; og det er denne hældende Stilling af de ydre Baand, som hindrer Regnet fra at finde Vej langs Halmene til Hjertet af Stakken, hvorchon det let vilde komme og ødelægge Kornet hvis Baandene heldte nedad til Stakkens Centrum. Antallet af de Omgange af Baand, der udfordres for at fylde Stakken afhænger af Halmens Længde og Stakkens Diameter. For 4½—5 Fod passer en Stak af 15 Fods Diameter. I denne danner en lindvendig Rad og Baandene af den udvendige samt nogle faa Baand korslagte i Centrum en solid Stak. Er Halmene 5—6 Fod lang, maa Stakken have mindst 18 Fods Diameter.

Da Staklaggeren ikke uden meget Tab af Tid kan rejse sig fra sit Arbejde for at modtage Baandene fra Hjørelæreren, benytter man Arbeiderstven k for at modtage Baandene paa en kort Gaffel fra Hjørelæreren og lægge dem til Staklaggeren i den Stilling, han behøver dem, saaledes som Baandet l viser, saa at han slipper for at sin og vende Baandene. Med lidt Øvelse vil Arbeiderstven modtage Baandene paa sin Gaffel efter som Hjørelæreren slynger dem op til hende; hun griber da Baandene i Bindelen for ikke at tabe dem af Gaffelen, og lægger dem med et i den nødvendige Stilling lidt foran Staklaggerens høire Arm med Rodenden udad. For at Arbeidet kan gaa for sig med den største Orden maa Hjørelæreren ikke slynge Baandene hurtigere op end Staklaggeren kan bruge dem; thi naar denne har et Baand i Reserve paa Stakken, saa har han nok; faar han flere, maa han lægge dem bag sig og efter sig. Arbeidet er ogsaa lettere for Arbeiderstven, naar hun kan faa bruge Gaffelen lige meget med høire og venstre Haand, imod ved forferet Afværsing at blive nødt til at svinge og kaste Baandene for og bag sig. Arbeiderstven forbliver paa Stakken saalænge der er Fodfæste for hende til at levere Staklaggeren Baand.

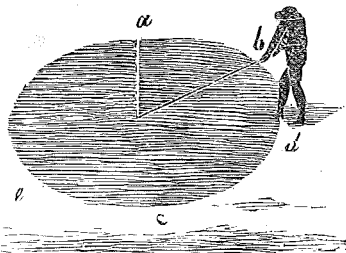
For hvert Læs gaar Staklaggeren ned ved Hjælp af en liden Stige for at jævne og pynte paa Stakken, hvilket sker ved med Gaffelen at trykke ind de Baand, hvis Rodende rager for langt ud og ved at nappe lidt ud de Baand, der ere lagte for langt ind. Da Stakken med hvert Læs vøyer i Høide, kan denne Afpyntning ikke bevænt udføres med Gaffelen alene. Et Stykke Bord $\frac{1}{2}$ Tom. tykt 20 Tomr. langt og 10 Tomr. bredt naglet fast til et langt Stak er det bekvemteste Redskab til at faa de udstaaende Baand ind og give den hele Stak en jævn Runding. Af Praxis synes det at fremgaa at Stakbyggerne anse det for nødvendigt, at Stakken svæller ud efter som den tiltager i Høiden; men denne Forsigtighedsregel er unødigt, forsaavidt derved haves

til Hensigt at afvende Dryp paa Staffen fra Tagvandet, da selve Taget faa Dage efter Staffens Bygning af sig selv ved Synkningen springer faa meget udenfor Staffen, som nødvendig er til at afvende Vandet. Staffen bør altsaa bygges lodret.

En 15 Fods Stak i Diameter bør for Symmetriens Skyld være 12 Fod høi fra dens Gulv til Tagets Underrand, hvortil endnu kommer 1 Fod i Synkningsmon. Da Foden er 2 Fod høi, vil altsaa en 15 Fods Stige netop passe som Maal, naar den sættes op mod Staffen.

Ved Opbygningen af Staffens Top iagttages, at Raderne lidt efter lidt skrænkles, saa at der fremkommer en Hældning af samme Vinkel som et almindeligt Tag. Spidsen af Staktoppen maa man sætte sin særdeles Opmærksomhed ved, da Regnet, naar det først har Afgang gennem Staffens Top, ikke mere kan hindres fra at trænge ned gennem dens Marv. Topbaandene, der danne Spidsen sættes ved Halmbaand, der vindes omkring dem, fast til Staffen, at ikke Vinden skal bringe dem ud af den rette Stilling.

Bygges Stakker uden Fod paa selve Grunden, belægges denne med løs Halm for saaledes at bevare Bundbaandene fra at bedærves ved Fugtighed af Jorden. Man sætter til den Ende en Gaffel fast i Jorden paa det Sted, hvor Staffens Centrum skal være, a. For Halm spredes rundt Gaffelen; derpaa sætter man Gaffelen b's Tænder imod

saaledes at b tjener som Radius for Cirkelen idet Arbeideren beskriver dens Omkreds ved at føre Gaffelens Skafende som Maal rundt Stedet og samtidig med Fødderne sparke Halmene, der er kommen for langt ud, indenfor Omkredsen, indtil Cirkelen e c d b fremkommer.

Baand, der ere skaarne med Sjyrn, have jævne Halmende end meiede Baand og kunne derfor lettere bygges Stakke af samt give denne et smukkere Udseende end Meiebaandene; men, da de gjerne ere fastere bundne og saaledes ubeslutte den ydre Luft, kunne de ikke saa tidlig skalkes som Meiebaand. En Stak af Meiebaand er ujævn at se til men luftig og kan sættes med Sikkerhed i en Fugtighedsstilstand, hvori Sjyrnbaandene vilde tage Skade. Tre Baandene meiede af uovede Hænder, udsættes en stor Del af Kornet paa Staffens Udside for Veirliget fordi Halmene er bleven uregelmæssig lagt paa Staa og i Baand; men efter duelige Meiere udgjør det saaledes blottede Korn en Bagatel og vil alene indtræffe, naar Vinden har blæst i modsat Retning af den, hvori Kornet blev lagt ved Meiningen, uden at have været til-

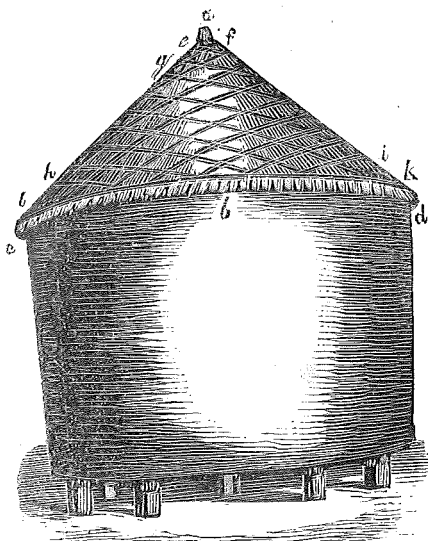
stræffeligt stærk nok til at vende den samtlige Halm til een og samme Side.

En ujævn Meiestak kan ellers med Letthed jævnes og befries fra de ubstaaende Ux, som ikke nødvendigvis skulle gaa tabt. En Mand kan pynte en Stak i en Time med Diabladet fæstet til Gaffelskafet idet han lader de ved Bytningen affaldne Ux falde paa et Lagen, der bredes paa Jorden langs Staffen og af en Arbeidskone trækkes rundt Staffen, efter som han pynter den samt videre af hende skaffes bort og tomme.

Det bliver sjelden Tid til at straaatælle Staklene, saa længe som der findes Korn færdig til at skalkes, saaat jo smukkere Veiret er desto vanskeliggere finder man Mellemstunder til Tællingen. Paa en fugtig Dag bør Tællingen gribes an og er Tællestraaet ikke mindre godt, fordi det er lidt fugtigt; men i stærkt Regn er det urigtigt at tælle saamange vaade Baandender, som Toppen af en Stak frembyder.

Man erindre at have samtlige Materialier liggende færdige naar man vil stakke, saasom Bunter af Tællehalm, Halmreb, Stiger, Gaffler, Haandrevver etc. Forat Arbeidet kan gaa hurtigt fra Haanden, udfordres een Mand og to Koner for hver Stak. Disse sidste skulle arbejde med Halmene og Nebene, hvor behøves, skaffe Tælleren Halm og knytte Nebenes Enden. Selve Tællingen foregaar saaledes:

Tællning med forslagte Reb er den almindeligste. Idet Tælleren bestiger Staffens Top ved Hjælp af en Stige, der strax efter tages bort af en Medhjælper, gaffles en Bunt eller to af lige Halm op til ham af den ene Medhjælper. I Randen af Staffens Dverkant nedfattes et Reb, hvortil Buntene lægges for ikke at glide ned for Tælleren. Halmene lægges nu først paa Randen saaledes, at den skyder nogle faa Tommer udenfor denne. Siden følger Lag paa Lag idet hvert efterfølgende Lag dækker det foregaaendes øvre Ende, indtil Spidsen naaes. Træffes under Tællingen et Baand, der

Tællning belagt med forslagte Halmreb.

flaar for meget ud, maa det trykkes ind, og træffes Jordybninger, trækkes Rodenden af et Vaand ud eller paaflydes extra Halv. Har Tælleren saaledes tællt Stakkens Top rindtomkring og i Retning som fra a til b, sfxærer han den af fast Halv bestaaende Top a af med Kniven efterat have omvundet Spidsen med et Reb forat tætte den. Forat gjøre Spidsen ganske fast kastes et Halmreb ned af Tælleren fra a til d, hvis Ende Medhjælperffen, der staaar paa Jorden, fæster til Stakkens Side saa høit oppe, som hun bekvemt kan naa. Efterat have vundet samme Reb rundt Toppen kaster han den anden Ende ned i samme Retning, hvor det ligeledes fastes til Stakken. Paa samme Maade kaster han ned begge Enden af et Reb fra a til c, som ligeledes fastes af Medhjælperffen. De tilbageværende Dele af disse to Reb sees ved e og f. Efterat Toppen saaledes er sikret fuldender Tælleren Tættet fra a til b, hvor han sidst stod og stiger ned. Han tager derpaa en længere Stige til c og stiller den i en saadan Retning til Stakken, at den næsten staaar parallel med Taget. Forat den ikke skal glide ud, trykker han et Greb ned i Jorden ved dens Fod. Derpaa staaar han op paa Stigen saa høit som nødvendigt er over Punktet c, hvor han modtager en Mængde oprullede Bunder af Reb fra Medhjælperffen, og holder han disse foran sig mellem Stigens Trin. Idet han holder den opløste Rebende i Bunden med een Haand, kaster han med den anden Bunden fra det Sted han staaar paa Stigen over c ned i Retning d paa højere Side af Toppen a til Medhjælperffen. Denne griber Bunden og holder den, medens Tælleren noster den op igjen paa sin Haand uden at bringe Stakkens Tætte i Vorden, indtil saameget af Rebet er tilbage, som hun behøver forat fæste det til Stakkens Side, medens Tælleren ordner dets Leie ligeløbende med det Reb, han forud har lagt rundt Toppen a og hvis Runding sees ved e. Tælleren kaster derpaa den paanytt opnøstede Ende i samme Retning til d men paa venstre Side af Toppen a, hvor Medhjælperffen tager fat i Enden og fæster den, naar hun har bragt den i ligeløbende Leie med det foregaaende Reb. Naarfaagen til at Tælleren er nødt til at kaste Rebet over først i Nøste og at nøste op igjen den anden Ende, seend han atter kaster det ned er den, at hvis Enderne af Halmrebene ikke vare opnøstede, var Tælleren ikke istand til at bringe dem til Medhjælperffen. Paa denne Maade fortsætter Tælleren med at lægge hvert Reb ligeløbende med det foregaaende under g, indtil det sidste paa denne Side har naaet h. Forat Rebene skulle sidde fastere bor Tælleren give dem et lille Slag her og der med Gaffelen, medens Medhjælperffen toier Enden og fæster den. Derpaa sætter Tælleren Stigen til d, opstiller og fæster den der, som han gjorde ved c og lægger hvert Reb indbyrdes ligeløbende paa Taget under f indtil det sidste, i. Saaledes komme de fra modsatte Sider parallelløbende Reb til at overskjære hverandre som fremskillet i ovenstaaende Figur. Til en Stak af 15 Fods Diameter i den øvre Kant, med 12 Fod høi Væg og 6 1/2 Fod høi Top ere 10 Reb paa hver Side fuldkommen tilstrækkelig til at holde Straadættet fast.

Rebenes Under fæstes til Stakken ved at trække en liden Haandfuld Halv fra et Vaand udaf Stakken og sno en Del af Vaandet sammen med Halven. Den saaledes opstaaede Halmhold trykkes an mellem Rebet og Stakken, hvilket holder Rebet saa fast som ved en Knude.

Vindigt stormende Veir er meget ugunstigt til at tælle Stakke i, da Tællingen drives fra hverandre ved hvert Bindpust.

Redaktionen gjør herved opmærksom paa at den modtager Artikler om Landbruget og dets Biværinger til Afbenyttelse i Ugeskriftet. Honorar tilstilles portofrit om ønskes for hver enkelt Artikel.

Knuste Been (Beenmeel)

selges ved min Beenmølle Holmens Gade No. 2. Udenbyes Ordre bedes adresseret til Hans Malling Drammensveien No. 22.

Christiania Kornpriser.

indenlandsk

Hvede, 3 1/2 à 5 1/2 Spd. intet solgt.
Rug, 0 0 intet solgt.
Byg, 15 1/2 à 18 1/2.
Havre, 9 1/2 à 11 1/2.

udenlandsk

Rug østersøist 210—212 Pd. 4 Spd. à 4 Spd. 1 1/2.
Rug dansk 202—204 Pd. 18 1/2 12.
Byg dansk 186—188 Pd. 18 1/2 12 1/2.
Hvede dansk 208—212 Pd. 6 à 6 1/2 Spd.
Erter dansk 5 Spd.
do. østersøist 5 1/2 Spd.

Christiania Fiskepriser.

Slid, Klobmd. 7 Spd. pr. Td.
Slid, stor Alb. 6 1/2 Spd. pr. Td.
Slid, smaa do. 5 Spd. pr. Td.
Slid, stor Christ. 4 1/2 Spd. pr. Td.
Slid, smaa do. 4 Spd.
Storfej 7 1/2 pr. Bog. à 7 1/2 12 1/2.
Middelfei 1 Spd. à 1 Spd. 12 1/2 pr. Bog.
Smaafei 4 1/2 18 1/2 pr. Bog.
Rødsfær 7 1/2 à 7 1/2 12.

Udgiverens Adresse:

Proprietær Schrøder. Boll i Bærum.

Følgeblad til Skilling-Magazinet.

Christiania.

Trykt og forlagt af W. C. Fabricius.